

Сімейна таємниця і соціальна стигматизація формують сором як центральний афект. Механізм розщеплення («тверезий – хороший / п'яний – поганий») ускладнює інтеграцію образу Іншого і сприяє формуванню амбівалентної прив'язаності. У дорослому житті це проявляється через співзалежні сценарії та страх близькості.

Висновок. 1. Алкогольна залежність батьків порушує формування стабільного об'єкта любові.

2. У дорослому віці це проявляється хронічною тривогою, інтроєктованим соромом та труднощами в близьких стосунках.

3. Психоаналітичний підхід дозволяє пояснити механізми формування внутрішнього досвіду «необраності» та нестабільної ідентичності.

4. Усвідомлення цих механізмів є важливою передумовою психотерапевтичної роботи.

Список використаних джерел

1. Зигмунд Фройд З. Его і Воно. 1923.
2. Жак Лакан Ж. Écrits. 1966.
3. Джон Боулбі J. Attachment and Loss. Vol. 1: Attachment. 1969.
4. Harter, S. L. Psychosocial adjustment of adult children of alcoholics // Clinical Psychology Review. 2000.

УДК 159.923:159.944.4:355.3

ВІРА ЯК РЕСУРС ОСОБИСТОСТІ В ПРОЦЕСІ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО ЗРОСТАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Олеся Єсіна

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана

Хмельницького, Запоріжжя

Науковий керівник – Наталя Фалько, д.психол.н.,

професор кафедри психології

Ключові слова: віра, посттравматичне зростання, психотравма, військовослужбовці.

Отриманий травматичний досвід в результаті бойових дій часто супроводжується екзистенційною кризою, втратою відчуття контролю та порушенням базових довірчих установок. Емпіричні дані свідчать, що саме внутрішні ресурси є ключовими чинниками підтримки психологічного здоров'я та формування ефективних антистресових механізмів [2, с. 155]. У цьому контексті віра виступає базовим психологічним ресурсом, який створюють підґрунтя для процесу посттравматичного зростання.

Посттравматичне зростання охоплює такі виміри, як переосмислення життєвих пріоритетів, поглиблення міжособистісних взаємин, підвищення особистісної сили, відкритість новим можливостям та духовні зміни. У психологічному вимірі віра може розглядатися не лише як релігійне чи духовне переконання, а як універсальний механізм, що забезпечує збереження смислу життя, підтримку внутрішньої цілісності та здатність до відновлення після екстремальних подій.

Відтак, ми можемо виокремити функції віри як ресурсу особистості під час якісних трансформацій особистості:

- смислотворча (сприяє переінтерпретації травматичних подій у персональному досвіді);
- регулятивну (знижує рівень екзистенційної тривоги та внутрішнього хаосу);
- інтегративну (поєднує травматичний досвід із попередньою системою цінностей);
- мотиваційну (підтримує орієнтацію на майбутнє та активну життєву позицію).

Особливість віри як ресурсу полягає в її ірраціональній природі: вона має ґрунтуватись на логічно доведених положеннях, але забезпечує внутрішню цілісність та психологічну стійкість. І в умовах військової служби та бойових дій віра часто набуває нових форм, а саме поглиблюється духовність, посилюється значущість побратимства, формується відчуття вищого сенсу

служіння. Такі зміни можуть стати підґрунтям для позитивної трансформації особистості після повернення до мирного життя.

Висновок. Віра є важливим внутрішнім ресурсом в процесі посттравматичного зростання військовослужбовців, що несе за собою нову смислову реконструкцію травматичного досвіду, сприяє збереженню цілісності «Я» та формуванню нових життєвих орієнтирів.

Список використаних джерел:

1. Кудріна Т., Козловська О. Психологічні умови посттравматичного зростання ветеранів // Світ наукових досліджень. Вип. 38 : матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції (м. Тернопіль, Україна, м. Ополе, Польща, 20–21 лютого 2025 р.) / за ред. О. Патряк та ін. Тернопіль : ФОП Шпак В. Б., 2025. С. 53–58.

2. Петросян Н. Ресурс віри у психологічній реабілітації після втрати або травми // The 10th International scientific and practical conference «European congress of scientific discovery» (September 15–17, 2025). Madrid : Barca Academy Publishing, 2025. P. 154–157.

УДК 364.4:314.151.3-054.73:316.485.26(477)

СОЦІАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Світлана Єфімчук

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана

Хмельницького, Запоріжжя

Науковий керівник – Ірина Батарейна, старший викладач

кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи

Ключові слова: соціальна інтеграція, внутрішньо переміщені особи, соціальна адаптація, державна підтримка, соціальна згуртованість.

Вступ. Внутрішнє переміщення в Україні залишається однією з найгостріших і найскладніших проблем, спричинених масштабною війною. За оцінками, кількість внутрішньо переміщених осіб становить від 3,7 до 4,6